

Sygn. akt V CO 294/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa Ł. P.
przeciwko Skarbowi Państwa-Prokuratorowi Prokuratury Rejonowej
[...] w G., Prezesowi Sądu Rejonowemu w G.
i Prezesowi Sądu Okręgowego w G.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 19 grudnia 2019 r.,
wniosku Sądu Okręgowego w G. o przekazanie do rozpoznania
sądowi równorzędnemu sprawy o sygn. akt [...],

odmawia przekazania sprawy.

UZASADNIENIE

W dniu 8 października z dnia 2019 r. do Sądu Okręgowego w G. wpłynął pozew Ł. P. o zapłatę przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuratorowi Rejonowemu w G. , Prezesowi Sądu Rejonowego w G. i Prezesowi Sądu Okręgowego w G..

Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w G. wystąpił do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. o przekazanie sprawy innemu Sądowi Okręgowemu, argumentując, że ze względu na obowiązujący od dnia 7 listopada 2019 r. przepis art. 44² k.p.c. dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego, wymaga przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na mocy ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm., dalej jako: „ustawa nowelizująca”) wprowadzone zostały przepisy art. 44¹ i art. 44² k.p.c. Przepis art. 44¹ k.p.c. stanowi, że Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego (§ 1) i że o przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2). Z kolei według art. 44² k.p.c., w sytuacji, w której stroną jest Skarb Państwa, a państwową jednostką organizacyjną, z której działalnością związane jest dochodzone roszczenie, jest sąd: 1) właściwy do rozpoznania sprawy - sąd ten z urzędu przedstawia akta sprawy sądowi nad nim przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przedstawiającym, względnie 2) przełożony nad sądem właściwym do rozpoznania sprawy - sąd właściwy do rozpoznania sprawy z urzędu przedstawia akta sprawy temu sądowi przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przekazującym, mającemu siedzibę poza obszarem właściwości sądu przekazującego.

Przepisy art. 44¹ i art. 44² k.p.c. weszły w życie w dniu 7 listopada 2019 r. Mają jednak zastosowanie także w sprawach, w których postępowanie zostało wszczęte przed tym dniem (art. 9 ust. 2 ustawy nowelizującej).

Porównanie treści art. 44¹ i art. 44² k.p.c. pozwala stwierdzić, że przepis art. 44² k.p.c. ma pierwszeństwo w zastosowaniu przed przepisem art. 44¹ k.p.c., tj. przepis art. 44² k.p.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 44¹ k.p.c.

W razie, gdy wystąpi jedna z dwóch sytuacji określonych w art. 44² pkt 1) lub 2) k.p.c., obligatoryjne jest przekazanie sprawy sądowi wskazanemu w tych przepisach. Obie sytuacje określone zostały w sposób ścisły i formalny, a zbadanie, czy wystąpiła któraś z nich, nie zależy od okoliczności o charakterze ocennym. Z mocy ustawy *a priori* uznano, że sąd właściwy w sytuacjach określonych w art. 44² pkt 1) lub 2) k.p.c. nie może orzekać w sprawie. Z kolei przekazanie sprawy na podstawie art. 44¹ k.p.c. uwarunkowane jest wystąpieniem przesłanki

o charakterze ocennym, co czyni wskazany przepis regulacją elastyczną. Należy również przyjąć, że każda z sytuacji określonych w art. 44² pkt 1) i 2) k.p.c. stanowi wypadek, w którym dobro wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu art. 44¹ k.p.c. wymaga przekazania sprawy innemu sądowi, jednak możliwe są także inne sytuacje, w których dobro to wymagać będzie takiego przekazania.

Wskazać też należy, że o przekazaniu na podstawie art. 44¹ k.p.c. decyduje Sąd Najwyższy, podczas gdy w wypadkach określonych w art. 44² pkt 1) lub 2) k.p.c. stosowna decyzja należy do sądu przełożonego nad sądem właściwym. Oczywiście jest, że w pierwszej kolejności wykorzystywana powinna być regulacja przyznająca kompetencję sądowi przełożonemu, tj. art. 44² k.p.c., a dopiero w razie, gdy nie są spełnione przesłanki zastosowania tej regulacji, należy zastosować regulację, która przyznaje kompetencję Sądowi Najwyższemu.

Skoro przepis art. 44² k.p.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 44¹ k.p.c., to w razie spełnienia przesłanek określonych w art. 44² pkt 1) lub 2) k.p.c. sąd właściwy powinien przedstawić akta sprawy sądowi przełożonemu celem przekazania sprawy odpowiedniemu sądowi. Sąd właściwy nie ma w takiej sytuacji prawa wyboru między przedstawieniem akt sprawy sądowi przełożonemu zgodnie z art. 44² pkt 1) lub 2) k.p.c. a wystąpieniem do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy na podstawie art. 44¹ k.p.c. Jeśli mimo spełnienia przesłanek określonych w art. 44² pkt 1) lub 2) k.p.c. sąd właściwy wystąpi do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy zgodnie z art. 44¹ k.p.c., to Sąd Najwyższy odmawia takiego przekazania.

W okolicznościach sprawy, w sytuacji, w której stroną pozwaną jest Skarb Państwa, a jedną z państwowych jednostek organizacyjnych, z których działalnością wiąże się roszczenie dochodzone przez powoda, jest Sąd Okręgowy w G., Sąd ten, będąc właściwym do rozpoznania sprawy, powinien zgodnie z art. 44² pkt 1) k.p.c. przedstawić akta sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) jako sądowi przełożonemu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1972 r., III CZP 76/71, OSNCP 1972, nr 9, poz. 152) celem przekazania sprawy innemu sądowi okręgowemu.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw